

Що представя наученъ методъ изобщо? Диогеновиятъ фенеръ ли е това, съ който учениятъ си осветля пътя, прониквайки въ тъмнината на неизследванитѣ още области на битието? Или това е основа, върху която се изграждатъ величественитѣ сгради на отделнитѣ науки? Може би това е изкусенъ инструментъ, съ който ние оперираме при анализата на обкржжващитѣ ни явления и същевременно построяваме научнитѣ системи върху различни области на живота? — Всички тѣзи отдѣлни понятия влизатъ въ понятието за наученъ методъ, но освенъ тѣхъ наученъ методъ въ по-тѣсенъ смисълъ е, въ сжщностъ, едно *априорно гледище*, върху извѣстни фактори въ битието, които се явяватъ основни, опредѣлящи и обуславящи по отношение къмъ цѣлъ редъ други явления въ дадената областъ на природния или общественъ животъ. Отъ хоризонта на такова гледище ние наблюдаваме явленията на битието; това е, значи, нѣщо като телескопъ, чрезъ който ние наблюдаваме и анализираме околната действителностъ.

Примитивнитѣ научни методи, като индуктивния и дедуктивенъ, изключително господствували въ науката дълго време, излизатъ отъ известни елементарни логични аксиоми, че онова, което важи за цѣлъ редъ единични явления, съставлящи общъ комплексъ, — важи и за него, сир. за общото, и обратно. По-сложнитѣ пъкъ научни методи, излизащи отъ гледището относно известни фактори въ битието, явяващи се основни, опредѣлящи и обуславящи по отношение къмъ други (вторични) явления въ дадената областъ на природния или общественъ животъ, се осланятъ върху основната категория на човешката логика — *причинността*, придобита отъ опита, и то въ този смисълъ, че въ обкржжващото човека битие постоянно се наблюдава такова съотношение между явленията, какво едни отъ тяхъ (първични) предизвикватъ действието или променитѣ на цѣлъ редъ други (вторични, третични и т. н.)

Историята на науката, т. е. на научното мислене, показва, че наредъ съ постоянната промѣна на научнитѣ системи сж се промѣняли и научнитѣ методи. Обаче, това не е било една случайна и безредна промѣна, едно люшкане на човѣшкитѣ умове, — опити съ противоречиви способности и гледища да схванатъ смисъла и тайнитѣ на живота. Не, това е било едно закономѣрно развитие, не случайно, а напълно детермини-